

Barbara Czarniawska: **Narrating the Organization, - dramas of institutional identity.**
University of Chicago Press, 1997, 233 sider.

Anmeldt af: *Erik Maaløe*, lektor ved Handelshøjskolen i Aarhus

"Bogen er et forsøg på at udvikle et tolkningsredskab ved at kombinere indslag fra antropologi, litterær-teori og institutionalisme". Da Barbara Czarniawska foruden indforskriver sig i et konstruktivistisk perspektiv, rummer bogen store spændinger mellem det individorienterede og et mere overordnet konstitutionelt perspektiv. Resultatet er en modsætningsbevidst, ind i mellem elegant og i øvrigt erfaringsbaseret imaginativ bog, om end den i sin citatgennemgang ind i mellem virker for indforstået og dermed overfladisk. At det er ikke er alt, jeg således forstår, er ikke nødvendigvis forfatterens fejl. Medens det naturligvis er hendes fortjeneste, at den er inspirerende. Og det er, hvad jeg går efter: at blive berørt, ændret af teksten.

"Bag hele min produktion ligger ideen, at videnskab ikke er en akkumulering af viden, men en konversation." Specielt en konversation mellem tekster, hvor igennem forfattere søger at oversætte hinandens indsigter. Uden at nævne Nietzsche ser Czarniawska således det sociale liv som tekst, hvilket enhver, der efter endt feltarbejde ser sig omgivet med metervis af interview, produktionsstatistikker, memoer, årsberetninger og salgsbrochurer, må kunne se pointen i. Vel hjemme bliver disse mængder af ord den virkelighed, man sam- og modstiller med sig selv og andre andres evt. mere teoretiske skrifter.

En del af materialet, fx årsberetninger eller båndudskrifter, der formidler andres oplevelser, således som de udlægger dem fx i løbet af et interview, er allerede født som fortællinger. Andre tekster bliver først til tekst gennem den sammenhæng, case-udvikleren siden bringer til torvs. Tydningsarbejde er dermed en stadig beskæftigelse med tekst. Og det skal tages bogstaveligt. Hvad vi holder op mod hinanden, er det ene udtryk efter det andet. Historier, der fængsler, opnår ikke deres greb om os, fordi de henviser til en virkelighed uden for sproget, men fordi de er godt fortalte, har form og et plot, der inviterer til afklaring, sam- og modstilling af indsigter, dvs. sagt udveksling af betydning. Kort sagt skaber, hvad Czarniawska kalder - "conversation", respektfuld samtale. Heri indgår teorier som et middel blandt andre til at centrere opmærksomheden om noget at tale om.

Udvikling og tilegnelse af feltbaserede organisationsstudier fremstår dermed primært som en litterær opgave, hvilket godt nok ikke stemmer overens med de socialvidenskabelige normer, der lægger vægt på repræsentativitet. Men som alle andre rutine-tanke-nedbrydende metaforer er det en tilgang, som kan vække, og i det givne tilfælde også vækker ny forståelse, in casu for felt- og tolkningsarbejde.

For det første fremstår identitet ikke som en essentiel kerne, man er skabt omkring, men som en fortløbende stadig vekslende fortælling - det være sig dels en monolog for at skabe sig et foreløbigt selv, dels en dialog for at overbevise andre eller lade sig overbevise af dem, hvordan man selv kan, hhv. bør ses. Det gælder lige fuldt for personer, som organisationer. Ja, "reglerne for opbygning af personlige og organisatoriske identiteter er stort set enssvarende". Dermed åbnes døren for det institutionalistiske perspektiv. Bogens midterste del støtter sig på Czarniawska's feltarbejde omkring orienteringen af svensk offentlig virksomhed mod større grad af management orienteret tænkning. Bruddet skaber naturligvis et væld af historier, som de involverede parter anslår for at

forklare, hvad der sker, kan, hhv. burde eller må frygtes at ske. Pointen er, at ingen vitterlig ved besked, fordi historien skabes, samtidig med at historierne herom udfolder sig, negotieres og afløses af nye. Ja det er end ikke sikkert, at de ender med at have en pointe. Ja ofte har de ikke een. Ofte er der højst tale om "serier" a la Dollars og Savannah, - striber af episoder som hver synes at begynde en historie, men som aldrig afsluttes med en egentlig løsning eller morale. Der er ingen kerne, kun hændelser; - hvilket jo i sig selv godt kan være underholdende at følge!

Efter en eminent gennemgang af budgetlægning som tekstproduktion, tager hun til slut spørgsmålet op om forholdet mellem feltarbejderen som tekstudvikler og de, der ser skriften som en oversættelse af deres egne fortællinger, dvs. ser teksten som en udlægning af det, de selv opfatter som "virkelighed". Et spørgsmål som vi alle bør betænke, hvad enten vi snarest opfatter os som realister eller socialkonstruktivister.

Hvis anmeldelsen trods sin afstumpede fortættethed har formået at gengive hendes tekst i al væsentlighed, vil det næppe undre læseren, at Czarniawska hævder, "at der ikke er nogen klar forskel på kendsgerning og fiktion", dvs. mellem resultatet af case-udvikling, litterær kritik eller romanskriveri. Det eneste skel er, at hver part tager hver deres udgangspunkt i deres særlige typer af tekst, hvorfor de tekster, de selv producerer, også må blive forskellige. Alt andet er illusionsmageri eller i værste fald en kamp om status.

For at sikre sig, at bogen ikke blot skal være endnu en "serie" af fragmenterede tekster, søger Barbara Czarniawska til slut at præsentere en morale, nemlig at anbefale case-udviklere at benytte den "afbrudte fortælling", dvs. en form der både giver mæle til andres fortællende billeder og fortællerens indskud, - de være sig problematiserende, oplysende eller måske endog ironiserende, hvilket kræver refleksiv distance til egen tekst og dermed en selv - som man var.